

Allen in Christus! Alles door zijn dood!

**Toespraak A.P. de Boer namens CCS NGK tot GS GKv 2005, De Kandelaar,
Amersfoort-Centrum op 24 juni 2005**

Geachte broeders,

Als ik in de loop van de ochtend, tijdens de bespreking, uw vergadering verlaat, dan is dat niet als reactie op wat er in die bespreking wordt gezegd, maar omdat mijn jongste dochter vandaag trouwt. Om te beginnen straks om 13 uur op het stadhuis; en u kunt zich voorstellen dat er dan voor die tijd thuis nog wel wat te doen is. Dus ik zal maar een deel van de bespreking kunnen meemaken. Mijn dochter werkt overigens in het gereformeerde verpleeghuis De Wijngaard en daar liet ze een paar weken terug haar trouwkaart zien aan een oude bewoonster. Die zag dat ze vandaag in de Nederlands Gereformeerde Kerk trouwt en vroeg: Nederlands gereformeerd, wat is dat? Mijn dochter zag een lange les kerkgeschiedenis niet zo zitten en zei, volgens mij waarheidsgetrouw: O, Nederlands Gereformeerd, dat is net zoiets als vrijgemaakt. O gelukkig, zei die mevrouw, dus niet vrijzinnig. Nee, zei mijn dochter, niet vrijzinnig. Maar wat vindt u vrijzinnig? Nou, zei die mevrouw, dat zijn die kerken waar ze een bandje in de dienst hebben. Nou, die hebben ze zowel bij u als bij ons: kerken met een bandje in de dienst. Dus wat dat betreft klopt het ook: Nederlands Gereformeerd, dat is net zoiets als Vrijgemaakt Gereformeerd.

Zo beleven we dat in elk geval als Nederlands Gereformeerden. Dat de overeenkomsten die we met u hebben, vele malen groter zijn dan de verschillen. En dat de verschillen die er zijn, niet kerkscheidend zijn. Geen barrières voor de eenheid, maar bouwstenen voor de opbouw van het Lichaam van Christus. Verschillen zijn er, onmiskenbaar. Ze waren er bij het ontstaan van onze kerken en ze zijn er vandaag. Sinds het schisma van de jaren zestig zijn wij veranderd en bent u veranderd. Daar heeft ongetwijfeld veel mensenwerk bij gezeten. Maar dwars daar doorheen herkennen we in die veranderingen het werk van de Heilige Geest. We danken God daarvoor. En met alle verschillen die er tussen ons zijn, geloven we dat dat werk van Gods Geest ons dichter bij elkaar heeft gebracht.

Sinds uw vorige synode hebben de ontwikkelingen niet stil gestaan. Bij u en bij ons is er in de afgelopen jaren sprake geweest van groei. Groei in aantal en omvang, zeker plaatselijk, maar vooral groei in de genade en de kennis van Jezus Christus. Groei in veelkleurigheid en groei in missionair besef. Maar naast die groei was er ook verlies, achteruitgang. Kerken moesten sluiten, kerkleden gleden weg van God of zeiden Hem openlijk vaarwel. Te vaak waren we als christenen onleesbare brieven van Christus en als kerken onleesbare aanplakzulen van de waarheid. U moest meemaken dat kerkleden de band met u doorsneden. En we weten, hoeveel pijn dat doet. In uw worsteling om de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes, leven we als kerken met u mee. We doen dat niet vanuit een houding als zouden wij dat soort dingen achter ons hebben gelaten. Ook onder ons gaat het er plaatselijk soms heftig aan toe en kunnen we elkaar als jongeren en ouderen, als conservatieven en vernieuwers, als verbondsmatigen en charismatischen maar zo moeilijk vasthouden. Ook daarin lijken we op elkaar.

De ontwikkelingen hebben niet stil gestaan. Ook niet in de relatie tussen uw en onze kerken. Vanaf een afstand en van bovenaf lijkt er sprake van stilstand. Maar als je van dichtbij kijkt, zie je dat er heel wat gebeurt.

Dan begin ik bij de plaatselijke gemeenten. Daar waar het hart van de kerk klopt. Waar het Evangelie ons ontdekt aan onze zonden, maar ons ook in de vrijheid zet. Waar mensen oog voor elkaar hebben en elkaar verder helpen op de weg van Christus. Op dat plaatselijke vlak zijn in de afgelopen tijd betekenisvolle stappen gezet op weg naar elkaar. In Wezep en Zaandam, in Deventer en Barneveld, in Amsterdam en Amstelveen, in Breda en Zoetermeer en zo kan ik doorgaan. Amsterdam, Amstelveen, Breda: het zijn voor de kenners van de kerkgeschiedenis van de jaren zestig bekende namen. Namen die je onmiddellijk associeert met de breuk van toen. Plaatsen waar de kerkstrijd diepe sporen heeft getrokken. Dat juist op die plekken sprake is van vergaande herkenning en erkenning als kerken van Jezus Christus, beleven we als een bijzondere genade van de Here. Maar ook op andere plaatsen groeit de eenheid en hebben Nederlands Gereformeerde en Vrijgemaakt Gereformeerde kerken elkaar erkend als kerken van de Jezus Christus. Hier en daar worden catechisaties gezamenlijk gegeven, hebben kerkenraden gezamenlijke studiedagen, draaien er gemeenschappelijke bijbel- of gebedskringen en op één plek – Zaandam - dient een predikant zowel de GKv als de NGK en is men op weg naar één gemeente. Men ervaart het her en der in het land: er is eenheid in de persoon van Christus, in de leer van Christus en in het leven met Christus. En op al die plaatsen wordt gehoopt en gebeden. Gehoopt op en gebeden om mogelijkheden om aan de ervaren eenheid ook verder gestalte te kunnen geven.

Wat in de relatie tussen uw en onze kerken her en der geldt, geldt ook voor de samenwerkende en samenwerkingsgemeenten van Nederlands Gereformeerde en Christelijk Gereformeerde signatuur. In veel gevallen zitten die in een onomkeerbaar proces van eenwording. Ze willen en kunnen niet meer los van elkaar. Dat geldt, zo begrijpen we, ook op steeds meer plekken voor uw kerken en de Christelijke Gereformeerde Kerken. Ook met die groeiende eenheid zijn we blij. Al met al ontstaat er door al die plaatselijke ontwikkelingen een bont geheel van kerken die in allerlei wisselende combinaties samenwerken en samensmelten. Tot en met situaties waarin op dezelfde CG kansel 's morgens een vrijgemaakte en 's middag een Nederlands Gereformeerde predikant voorgaat. Een bont geheel. Je kunt het een lappendeken noemen of een mozaïek, maar één ding is duidelijk: het is niet meer van elkaar los te knippen of los te hakken. Niet omdat het zo'n knap staaltje mensenwerk is, maar omdat het Gods Geest is die de grenzen doorbreekt die wij mensen gemaakt hebben.

Op afstand en van bovenaf gezien, overheersen de verschillen, zei ik zojuist.. Maar als je dicht bij komt, breekt het besef door dat we één zijn in Christus. Als je elkaar in de ogen en in het hart kijkt, ervaren we dat kloven overbrugd worden. Dat geldt in de plaatselijke contacten, maar dat hebben we ook in de ontmoetingen op deputaten- en commissieniveau ervaren. Zolang het gesprek over de binding aan de belijdenis vooral over formuleringen en formules gaat, zeg maar aan de buitenkant blijft, is het lastig. Dan constateren we over en weer verschillen in benadering. Maar in de achterliggende jaren hebben we dankbaar ervaren, dat het inhoudelijke gesprek over wat we belijden, ongedachte bruggen slaat. De gesprekken over wat de Schrift ons openbaart over Gods verkiezing en wat de Dordtse Leerregels daarover belijden, waren een kostelijke en kostbare ervaring. Misverstanden werden weggenomen, ongelukkige formuleringen werden gecorrigeerd, accenten werden verhelderd en in de inhoud

van de leer waarmee we als kerk van Christus Gods kinderen mogen troosten, kwamen we erg dicht bij elkaar . Vonden we elkaar. En groeide het vertrouwen in elkaar.

Die ervaring is wat ons betreft een aansporing om niet te overinvesteren in het op formule brengen van uw en onze wijze van omgaan met de belijdenis, maar om vooral het Woord van God en de belijdenis open te doen. Daarmee doe ik geen letter af aan de binding aan de leer van de kerk die in ons AKS en ons ondertekeningsformulier vastligt en die onze Landelijke Vergadering meermalen heeft onderstreept. En evenmin aan de recente uitspraak van de Landelijke Vergadering dat het goed is om als kerken de bezinning op vragen van leer en leven een natuurlijke plek te geven op onze kerkelijke vergaderingen. Maar dan pleiten we ervoor om die bezinning vooral te laten gaan over de inhoud van wat we geloven en belijden. Dat geldt ook voor de regionaal/classicale ontmoetingen waarvoor onze LV groen licht gaf. Als het ons lukt om in die ontmoetingen in directe relatie met de vragen van deze tijd, de Bijbel en de leer van de kerk tot klinken te brengen, dan kunnen ze meehelpen om de herkenning over en weer te bevorderen. Om het besef te laten oplichten: we horen bij elkaar, omdat we één zijn in Jezus Christus en Zijn leer.

Ik verwees naar de vragen van deze tijd waar uw en onze kerken mee worstelen.. Dat zijn in beide kerken veelszins dezelfde vragen, waarop ook veelszins dezelfde antwoorden worden gegeven. Hoe houd je de jongeren bij de kerk? Hoe geef je hen een plek in de gemeente waarin ze God kunnen leren kennen? Hoe ben je missionaire gemeente? Hoe laag is je drempel voor zoekers die van buiten komen en hoe hoog is de lat voor hen die binnen zijn? Hoe taxeer je het werk van Gods Geest? Wat mogen we leren vanuit evangelische kring en waarin is een gereformeerde correctie nodig? Hoe leggen we een terechte claim op de gaven van de Geest die God ook in deze tijd uitdeelt aan wie Hij wil? En hoe honoreren we tegelijkertijd dat we in deze bedeling niet van de vervulling, maar van de belofte leven? Hoe gaan we om met echtscheiding, met onze homoseksuele kerkleden en zo kan ik nog een tijd doorgaan. Het zijn stuk voor stuk vragen die we bij elkaar herkennen, als we elkaars kerkelijke bladen lezen. En als er al verschillende antwoorden worden gegeven, dan liggen die verschillen niet tussen onze kerken, maar lopen ze dwars door uw en onze kerken heen.

Ik kan mij voorstellen dat u intussen denkt: Het zijn mooie woorden over het verlangen naar eenheid die u spreekt. Maar rond de vrouw in het ambt is dat niet uit uw daden gebleken. Daar liggen de verschillen wel tussen beide kerken! Heeft de LV in zijn besluit om de ambten open te stellen voor zusters van de gemeente de eenheid niet geschaad? Geen barrières opgeworpen op weg naar verdere vormgeving aan die eenheid? Het zijn vragen die ook in het gesprek daarover met uw deputaten resoneerden. Ik wil daar graag een paar dingen over zeggen.

Allereerst: de vragen rond de vrouw in het ambt leven in onze kerken al ruim 25 jaar. Op de LV van Wezep lag al in 1978 een voorstel op tafel om deze thematiek in studie te nemen. We hebben waarlijk niet overhaast, op een achternamiddag de zaak er door gejaagd. Na zoveel jaren praten en studeren was het nemen van een beslissing onontkoombaar. Was de suggestie van uw deputaten om de studie samen te verrichten, tien of vijftien jaar geleden gekomen, we zouden die omhelsd hebben. Was toen het klimaat tussen onze kerken zo geweest als nu, dan hadden we die gemeenschappelijke studie zelf voorgesteld. Maar zo is het niet gegaan en verder uitstel was na al die jaren van praten en wachten en studeren echt onmogelijk.

Dat betekent overigens niet dat we u genegeerd hebben. We zijn dankbaar voor de uitvoerige reactie die uw deputaten gegeven hebben op ons rapport over de vrouw in het ambt. Dat geldt

ook voor de inhoud ervan. U hebt net zo min als de CGK de stormbal van de Schriftkritiek gehesen, maar royaal erkend dat er in de voorschriften van Paulus meer cultuur- en contextbepaald is dan we in de gereformeerde traditie voor waar hebben willen houden. En ook al werden er vervolgens kritische kanttekeningen geplaatst, we hebben de conclusies als mild beleefd. We hebben de reactie van DKE ook niet achteloos aan de kant gelegd. Onze commissie ‘Vrouwelijke ouderling en predikant’ heeft zich er stevig mee geconfronteerd, op onderdelen de juistheid van het commentaar erkend en verwerkt in de eigen visie en op andere onderdelen de kritiek beargumenteerd weersproken.

Maar zijn we dan niet gezwicht voor de cultuur van vandaag? Heeft de tijdgeest in onze besluitvorming niet overheerst over de Heilige Geest? Die suggesties klinken door in sommige commentaren. Ik geloof daar niets van. Er zijn geen Schriftgegevens als irrelevant terzijde geschoven. Onze commissie is in zijn rapport door het Woord van God heen gekropen en heeft het keer op keer afgetast op zijn betekenis voor de man/vrouw-verhouding vandaag. Door het hele rapport heen klinkt de vraag: wat wilde de Here met zijn woorden daar en toen zeggen en wat wil Hij er vandaag tot ons mee zeggen? Daarin komt de cultuur en de leefwereld van vandaag voluit mee. Nooit beslissend, nooit als het laatste woord. Maar wel vanuit de overtuiging dat Gods Geest ook in nieuwe tijden nieuwe wegen schrijft. Die benadering is niet typerend voor de kwestie van de vrouw in het ambt, maar met die pendelbeweging tussen exegese en hermeneutiek, tussen het Woord van God en de wereld van vandaag bewegen we ons in de hoofdstroom van een theologie die gereformeerd en eigentijds wil zijn. En die heeft onze commissie en vervolgens onze LV in meerderheid gebracht tot de overtuiging: Ja, het is bijbels verantwoord om vrouwen te roepen tot het ambt van ouderling en predikant.

De wijze waarop de cultuur van vandaag – met zijn mooie en met zijn slechte kanten - meedoet in het uitleggen en verstaan van Gods Woord, is waarlijk geen nieuwigheid in onze besluiten over de vrouw in het ambt. We bewegen ons daarmee in het brede spoor dat gereformeerd en evangelisch Nederland de afgelopen decennia in de man/vrouw-verhoudingen heeft getrokken. Onder invloed van een nieuwe Schriftuitleg en een nieuw Schriftverstaan, zeker. Maar niet minder (en wellicht nog wel meer) onder invloed van de veranderingen in de samenleving. Vrouwen zijn in leidinggevende posities boven mannen terecht gekomen, vrouwen zijn geestelijk onderricht aan mannen gaan geven, vrouwen zijn niet blijven zwijgen, maar zijn gaan spreken in gemeentelijke samenkomsten. En daarmee zijn we met de voorschriften van Paulus over de man/vrouw-verhouding over de volle breedte van het leven onmiskenbaar anders omgegaan dan voorgaande generaties. Bij die voorschriften gaat het immers niet alleen om de ambten, maar om de man/vrouw-verhouding op alle terreinen van het leven. Daarin maken we andere keuzes dan veertig jaar geleden. Bij ons en bij u. Dat heeft geleid tot een grotere en actievere rol van vrouwen in politiek en samenleving. Het heeft geleid tot een veel gelijkwaardiger man/vrouwverhouding in huwelijk en gezin, onder meer tot uiting komend in steeds weer nieuwe huwelijksformulieren in uw kerken. Het heeft geleid tot een steeds grotere en actievere rol van vrouwen in de kerk: in hoor- en beroepingscommissies, in bijbel- en gesprekskringen, op gemeentevergaderingen, in catechese en pastoraat en zelfs in de kerkdiensten. Die ontwikkelingen zijn onlosmakelijk verbonden met de cultuur van de afgelopen decennia, en u en wij beleven ze als zegenrijk. Hebben we echt de overtuiging dat we ons daarvan moeten bekeren in een meer patriarchale richting? Geloven we echt dat Gods Woord dat van ons vraagt? Zien we met elkaar op die weg het bord “Ga terug” opdoemen? Of proeven we er de zegen van God in? En geloven we

dat Hij ons door Zijn Geest op een nieuwe manier met de verhouding tussen mannen en vrouwen doet omgaan? Met onze keus rond de vrouw in het ambt hebben wij geen nieuwe afslag genomen, maar zitten we met u op dezelfde weg. Daar zijn we diep van overtuigd. Dat betekent niet dat we over de juistheid van die keus niet met elkaar zouden kunnen discussiëren. Van harte, met de Bijbel open. Want het is wel een verdere stap op die weg. Maar we doen dat in de overtuiging dat we op dezelfde bijbelse grondslag staan en in hetzelfde gereformeerde spoor gaan.

Als Nederlands Gereformeerde en Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken zijn we niet los van elkaar, en willen we naar onze overtuiging ook niet los van elkaar. We houden elkaar in het oog en we hebben elkaar in het hart. Dat is de grondtoon van de ontmoetingen tussen uw deputaten en onze commissie. Dat blijkt ook uit de manier waarop we de goede dingen van elkaar gebruiken: de scholen, theologische studies, evangelisatiemateriaal, tot in de liederen op de zondag toe. In mijn gemeente in Voorthuizen/Barneveld hebben we naast de Psalmen en Liedboekliederen ook een eigen bundel met liederen uit andere bronnen. Daarin hebben we sinds kort ook een lied uit uw selectie van Negentig gezangen opgenomen. Het is een Avondmaalslied van Jan Smelik, waarin onder meer dit couplet voorkomt:

Allen die eten van het ene brood,
Allen die drinken uit de ene beker
Allen die u geloven, weten zeker:
Allen in Christus! Alles door zijn dood!

Allen, dat wil zeggen: allen die van Christus zijn. Dat is zonder twijfel breder dan Vrijgemaakt en Nederlands Gereformeerden. Want ieder die bij Christus hoort, hoort bij Zijn Lichaam. En wie bij Zijn Lichaam hoort, hoort aan Zijn Tafel. Maar daartoe behoren zeker ook vrijgemaakt gereformeerden. En ook Nederlands gereformeerden. Nu zingen we dat lied nog alleen uit uw bundel. Van het ene brood. En van de ene beker. Maar we zien uit naar de dag dat we het samen met u aan één Tafel kunnen zingen.

Allen die Gij vernieuwt bij brood en wijn,
Allen die door de Geest zich laten leiden,
Zij allen zullen zich in U verblijden:
Alles in allen zult Gij voor ons zijn.

Voorzitter, broeders, namens onze Nederlands Gereformeerde Kerken wens ik u voor uw werk hier en in de gemeenten de leiding van Gods Geest toe. De apostel Paulus schrijft in Efeze 4: “Span u in om door de samenbindende kracht van de vrede de eenheid te bewaren die de Geest u geeft: één lichaam en één geest, zoals u één hoop hebt op grond van uw roeping, één Heer, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die boven allen, door allen en in allen is.” Dat bidden wij uw en onze kerken toe. In het vertrouwen dat er dan oneindig veel meer mogelijk is dan wij bidden of beseffen.